

šu Michael Hochedlinger "Rana moderna Pepeljuga" (The Early Modern Cinderella, 207.-213.), Paul W. Schroeder "Sreća habsburške kuće: vojni poraz i političko preživljavanje" (The Luck of the House of Habsburg: Military Defeat and Political Survival, 215.-224.) i Lawrence Sondhaus "Strateška kultura habsburške vojske" (The Strategic Culture of the Habsburg Army, 225.-234.).

Posljednji rad u *Godišnjaku* 2001. je onaj Petera Thaler "Nacija, pokrajine i republika: suvremeni radovi o poratnim austrijskim identitetima" (The Nation, the Provinces, and the Republic: Recent Writings on Postwar Austrian Identities, 235.-262.). Članak obrađuje najnoviju austrijsku povijest, točnije razdoblje nakon Drugoga svjetskog rata. Austrija je neposredno nakon rata bila razrušena zemlja, izgubila je svoju samostalnost i nalazila se pod okupacijom četiriju stranih sila. U toj situaciji, uviđajući svu bezizlaznost situacije, počinju surađivati dvije glavne austrijske političke stranke - inače ljuti protivnici - u zajedničkom projektu izgradnje zemlje. Osnovno je političko obilježje poratne Austrije bila njezina neutralnost, neovisnost o novostvorenim blokovima. Svakako je u prvo vrijeme ta politika vođena u svrhu ponovnog zadobivanja punog suvereniteta, ali je vremenom postala prepoznatljiva u svijetu i omogućila joj ulogu posrednika i pomiritelja u konfliktnim situacijama blokovski podijeljenog svijeta. Ta je neutralnost postala austrijski identitet! Danas pak, nakon propasti komunističkog Istoka i nestanka blokova, i u Austriji se događaju novi procesi. Pogotovo je znakovita dosada nezamisliva pobjeda dešnih nacionalističkih stranaka, kao i s druge strane austrijsko priključenje Europskoj uniji i pregovori oko ulaska u NATO-pakt. Tako je malo ostalo od prepoznatljive austrijske neutralnosti

Na kraju godišnjaka slijedi pregled knjiga (Book Reviews, 263.-326.). I knjige koje se na taj način predstavljaju javnosti isključivo su one kojima je tematika ista kao i časopisu u kojem su predstavljene: austrijska povijest, uključujući zemlje koje su živjele u monarhiji tijekom vladavine Habsburga. Knjige su pisane gotovo isključivo engleskim i njemačkim jezikom, a tek u maloj mjeri talijanskim, češkim, poljskim i francuskim. Svi prikazi pisani su engleskim jezikom.

ROBERT JOLIĆ

Vladimir STIPETIĆ, *Povijest hrvatske ekonomske misli (1298.-1847.)*, Golden marketing, Zagreb 2001., 698 str.

U izdanju Golden marketinga izašla je 2001. god. knjiga akademika Vladimira Stipetića "Povijest hrvatske ekonomske misli (1298.-1847.)". Autor je pokušao ovom golemom monografijom prikazati sve ekonomske pisce koji potječu s hrvatskog teritorija ili su obrađivali hrvatske gospodarske probleme. Pri tome je nastojao utvrditi utjecaj ekonomskih mislilaca na privredni razvoj ovog područja kao i njihovo značenje u svjetskoj ekonomskoj misli. Svakog od njih stavlja je u njegov društveni, politički i kulturni kontekst na području Hrvatske i svijeta nastojeći utvrditi kako su društveno-političke i kulturne mijene utjecale na njihov razvoj.

Prikazujući ovu knjigu nemam namjeru prikazivati svakog pojedinog ekonomskog mislioca nego ću se posvetiti sveukupnom dojmu koji je knjiga ostavila na mene kao čitatelja. Nakon što je u predgovoru objasnio što ga je navelo na ovako pozamašan posao, u uvodu je obradio stranu i domaću literaturu o hrvatskim ekonomskim misliocima. Također, obavijestio je čitateljstvo o svom metodološkom pristupu te se na kraju obratio čitateljima ove knjige.

Knjigu je podijelio na tri dijela. U prvom dijelu obradio je početke hrvatske ekonomske misli od 1298. do u predvečerje poraza u mohačkoj bici (1526. god.), u drugom je dijelu prikazao je ekonomsku misao u doba merkantilizma (od 1525. do 1750.) a u trećem dijelu ekonomske mislioece od 1750. do kraja hrvatskog narodnog preporoda. Autor je na početku svakog dijela dao prikaz društvenih, političkih, kulturnih i demografskih prilika na ovom području i u svijetu. Na početku prikaza svakog ekonomskog mislioca upoznaje nas sa njegovim životopisom. Nakon životopisa prikazao je ekonomsku misao svakog od njih. Također je nastojao je utvrditi koji su ekonomski mislioci utjecali na razvoj njihove misli. Isto je tako pokušao utvrditi njihov utjecaj na razvoj gospodarstva na području Hrvatske. Autor je obradio visokoškolske ustanove koje su promicale razvoj ekonomije na ovom području (političko-kameralni studij u Varaždin i Kraljevsku akademiju u Zagrebu) te kameraliste koji su predavali na njima. Također, prikazao je pokretanje prvog gospodarskog glasila (Gospodarski list) te osnivanja organizacija (Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo i Prva hrvatska štedionica) koje su krajem narodnog preporoda poticale razvoj gospodarstva na području Banske Hrvatske.

Autor je stavljajući hrvatske ekonomske mislioece u povijesni, društveni, politički i kulturni kontekst pokušao predočiti uvjete u kojima su živjeli i radili ovi naši preci. Ovo je naravno hvale vrijedan pokušaj. Međutim, budući on nije povjesničar, u tom su se dijelu monumentalne knjige potkrale neke pogreške koje ću ovdje navesti očekujući da će u sljedećem izdanju biti ispravljene te se na taj način još više poboljšati ovo vrijedno djelo.

Autor u svom Prologu prvom dijelu knjige točno navodi da je 1409. god. Venecija kupila od Ladislava Napuljskog Dalmaciju za 100.000 dukata (47). Međutim, nekoliko stranica dalje donosi, iz meni nepoznatih razloga, potpuno netočan podatak da je "... Sigismund, zapleten u sukobe s plemstvo, angažiran Križarskom ratu u Bosni (1408.), bio je prisiljen 1409. god. prodati Veneciji Dalmaciju ..." (53-54). Također, donosi netočan navodi "... Turci su oko 1500. godine već u posjedu značajnog dijela Slavonije, Dalmatinske Zagore i Like (pogotovo nakon hrvatskog poraza na Krbavskom polju 1493. godine). ..." (47). Određena nepreciznost javlja se i u drugom dijelu knjige kada navodi "... Hrvatska se potkraj XV. i tijekom XVI. stoljeća nalazi u tešku gospodarskom položaju. S Istoka dolaze sve lošije vijesti: o novom napredovanju turskih četa, koje su već pokorile Bosnu, istočnu Slavoniju, a ulaze i na dijelove Hrvatske. ..." (193.) Također, u životopisu Jurja Križanić donosi podatak da je "... Križanić se rodio i mladosti proživio na tim našim balkanskim vjetrometinama, gdje mu se horizont svakim danom sužavao: s Istoka turskim provalama a sa Zapada germanizacijom i njemačkim Drang nach Osten. ..." (306). Nažalost, moram konstatirati da u 17. st. nema Drang nach Osten jer je to njemačka politika zadnje četvrtine 19. st. Također, u to vrijeme nije provođena germanizacija na ovom području. Jasno mi je što je autor želio reći ali mislim da bi se ovo tvrdnju trebalo drugačije preformulirati. Isto tako navodi na jednom mjestu da je Dubrovački sta-

tut donesen 1272. god. (58.-59.), a na drugom 1277. god. (57.). Ovdje se možda radi o grešci prilikom pisanja ovog djela te bi trebalo ispraviti ovu pogrešku.

Također, ne bih se mogao složiti s nekim metodološkim postavkama autora ove knjige. Naime, autor svoju knjigu započeo s Marcom Polom što je po vrlo upitno jer mislim da Marco Polo nije ni Hrvat, a nije ni ekonomski mislilac već putopisac koji u svom djelu izvještava o svemu što je vidio na svom putu. O tome govori i autor u uvodu ovog djela. Isto tako mislim da većina mislioca o kojima govori u drugom dijelu knjige nisu ekonomski mislioci jer su tek uzgred pisali o ekonomskim temama što je naveo i sam autor. Međutim, određivanje metodoloških načela slobodno je svakom znanstveniku pa treba prihvatiti ovakav metodološki pristup te ga se može smatrati poticajnim za daljnja istraživanja na ovom području.

Vrlo je dojmliiv prikaz života i rada nekih naših mislioca (Benedikt Kotruljević, Juraj Križanić, Stjepan Gradić, Matija Antun Relković i Nikola Škrlec Lomnički). Naročito to vrijedi za Jurja Križanića koji je u 17. st. svojim radovima predložio mjere za jačanje gospodarstva u carskoj Rusiji, ali vladajući slojevi nisu prihvatili njegove ideje te ju je, nakon progona u Sibir, napustio razočaran.

Autor na kraju svakog dijela knjige donosi popis literature kojom se koristio. Također, u bilješkama navodi mnoštvo literature koju ne navodi u popisu. Mnoštvo literature te izvora koje je koristio navodi da je uložio veliki rad na čemu mu treba odati puno priznanje.

Na kraju mogu reći da je dr. Vladimir Stipetić, uz ove nedostatke, postigao cilj darujući nam dosada najpotpuniji pregled razvoja hrvatske ekonomske misli. Povezivanje ekonomske misli s društvenim, političkim i kulturnim prilikama novost je koju donosi ovo djelo. Autor je utro put mladim znanstvenicima koji bi trebali više pažnje posvetiti proučavanju utjecaja hrvatskih mislioca na ekonomske prilike na hrvatskim područjima i u svijetu.

MILAN VRBANUS

Zlata Živaković-Kerže (ur.), *Antin 1267.-2002. - Prilozi za proučavanje povijesti Antina i Župe Tordinci*, izdavači: KUD "Lela i Vladimir Matanović", Antin i Društvo za hrvatsku povjesnicu, Osijek-Antin 2002., 124 str.

Pod uredničkim vodstvom dr. Zlate Živaković-Kerže nedavno je izašla za zanimljiva monografija iz zavičajne slavonske povjesnice pod nazivom *Antin 1267.-2002. - Prilozi za proučavanje povijesti Antina i Župe Tordinci*. Poticaj za izdavanje knjige o tom malom živopisnom slavonskom mjestu dala je *Hrvatska mladež* Antina kako bi se dostojno mogla obilježiti 735. obljetnica opstojnosti naselja. Želja mladih Antinčana također je bila da se u jednoj knjizi cjelovito obrade događaji iz ne tako daleke prošlosti, tj. događaji vezani uz Domovinski rat u kojem su i Antinčani pretrpjeli velike materijalne i ljudske žrtve, a i danas dio predratnog stanovništva živi u prognaništvu.